

Rozvod cizinců v České republice

Rozvod s mezinárodním prvkem

Základní otázkou, na níž se mě zahraniční klienti ptají, je otázka, zdali je pro ně výhodné rozvést se svým manželem/ manželkou v České republice, spíše nežli v zemi svého původu, či v zemi, kde bylo manželství uzavřeno.

Situace je odlišná v případech, kdy oba manželé cizinci žijí v České republice, a to tím, mají-li stejnou cizí příslušnost, odlišnou, avšak příslušnost některého ze států EU, či státní příslušnost odlišnou a alespoň jeden z manželů je občanem třetího státu (dle pojmosloví EU). Manželství mohlo být uzavřeno v České republice, či v zahraničí, avšak co je důležité, zdali bylo manželství uznáno Českou republikou. V neposlední řadě je důležité vědět, zdali země společné státní příslušnosti manželů, či země, v němž došlo ke sňatku, připouští rozvody, za jakých podmínek a zdali tento zahraniční stát uznává rozsudky o rozvodu manželství z cizích zemí.

Je též třeba zmínit, že na rozdíl od mnoha cizích zemí, jako například USA, Austrálie a Itálie, český právní řád nezná institut rozluky manželů, avšak nový občanský zákoník stanoví podmínky pro rozvod manželství (přesněji řečeno pro rozvod tzv. nesporný, kde hraje roli, zdali spolu manželé žijí). Rozluka s sebou přináší jiné důsledky a má jiný účel v rámci nového občanského zákoníku, neboť ovlivňuje do určité míry společného jmění manželů a vyživovací povinnost, avšak **rozluka není podmínkou rozvodu**.

Příslušnost českých soudů

Na základě Nařízení Rady č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem, je možné rozvést v České republice manželství dvou manželů – cizinců a to v případě kdy mají manželé obvyklé bydliště v České republice, nebo měli manželé poslední společné obvyklé bydliště v České republice, pokud zde jeden z nich ještě bydlí, nebo zde má odpůrce bydliště, nebo v případě společného návrhu na zahájení řízení má alespoň jeden z manželů obvyklé bydliště v České republice, nebo má v České republice navrhovatel obvyklé bydliště, v němž bydlel nejméně jeden rok bezprostředně před podáním návrhu na zahájení řízení.

Všechna výše uvedená pravidla se aplikují též na cizince. Tudíž bydlí-li cizinec v České republice, není složité dovodit příslušnost českého soudu. Avšak otázkou zůstává, je to pro cizince výhodné? Je-li podán návrh na zahájení řízení v České republice, je třeba se řídit českými procesními pravidly. Místně příslušným soudem k řízení ve věci rozvodu bude tedy soud v místě posledního společného bydliště manželů, pokud zde ještě jeden z manželů bydlí, není-li takového soudu, pak soud v místě bydliště odpůrce a pokud ani tak není možné příslušný soud dovodit, je příslušným soudem soud v místě bydliště navrhovatele.

Za prvé, je třeba se ujistit, zdali je manželství řádně uznáno českými státními úřady a že mají manželé připraveny všechny potřebné dokumenty v českém jazyce (přeložené překladatelem zapsaným na seznamu soudních tlumočnicků). Za druhé, návrh na rozvod manželství musí být podán v českém jazyce a veškeré důkazy k prokázání trvalého a hlubokého rozvratu manželství musí být též přiloženy v českém jazyce. Za třetí, navrhovatel

musí soud požádat o ustanovení tlumočnicka, aby přeložil návrh samotný (je však možné, aby se odpůrce vzdal práva na překlad návrhu) a aby tlumočil při ústním jednání před soudem.

Cizinec, podávající návrh na rozvod manželství k českému soudu může očekávat, že řízení potrvá až půl roku, někdy též více, a to díky překladům. Soud nařídí termín ústního jednání za přibližně 2-5 měsíců od podání návrhu. Tato lhůta se prodlužuje, pokud jeden z manželů žijící v zahraničí nepřijímá poštu, není k nalezení, či neodpovídá soudu na výzvu. Počet jednání u soudu je různé, v základu závisí na přístupu manželů a osobních okolnostech případu, zdali manželé s rozvodem souhlasí, či mu zásadně odporují.

Oba manželé budou k soudnímu jednání v České republice předvoláni a budou též vyslechnuti, přestože podali návrh na rozvod tzv. nesporný.

Je třeba si uvědomit, že v **České republice není možné rozvést manželství, mají-li manželé nezletilých dětí, pokud nebyla soudem upravena záležitost poměrů k nezletilým dětem.** Tudíž je-li návrh na rozvod manželství podán k soudu, soud jednání v této věci nenařídí, nežli bude mít k dispozici rozsudek ve věci úpravy poměrů k nezletilým s vyznačenou doložkou právní moci.

Rozhodné právo

Obdobně významné je zjištění, zdali se na řízení ve věci rozvodu manželství cizinců bude aplikovat české hmotné právo, či cizí právní řád.

Je třeba si uvědomit, že problematika rozhodného práva není upravena evropským právem, nýbrž kolizními normami. Pravidla níže uvedená, tedy kolizní normy, jsou upraveny v novém zákoně č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Mohou se však uplatnit též jiná pravidla a to na základě dvoustranných smluv, jejichž je Česká republika stranou.

Okamžikem, jenž je rozhodující pro určení rozhodného práva, je okamžik podání návrhu na rozvod manželství k soudu. Pokud mají manželé v tento moment stejnou cizí státní příslušnost, pak bude rozhodným právem právní řád státu jejich státní příslušnosti (například pokud jsou oba manželé ukrajinské státní příslušnosti, je rozhodným právem právo ukrajinské). Pokud jsou manželé odlišné státní příslušnosti, avšak bydlí ve stejné zemi, pak je rozhodným právem právní řád země jejich společného pobytu (například je-li manžel německé státní příslušnosti, manželka čínské státní příslušnosti a oba žijí v České republice, pak je rozhodným právem právo české). V neposlední řadě, v ostatních případech, se aplikuje české právo (například je-li manžel německé státní příslušnosti, manželka čínské státní příslušnosti, manžel bydlí v České republice a manželka bydlí ve Francii).

Pokud se aplikuje v rámci rozvodového řízení cizí právní řád, pak si český soud musí zjistit obsah cizího právního řádu a to v rámci justiční spolupráce, což však může trvat od několika týdnů až po několik měsíců.

Uznávání rozsudků ve věci rozvodu manželství

Je-li manželství cizinců rozvedeno v České republice, rozsudek by měl být uznán jinými státy (státem státní příslušnosti manželů, státem v němž bylo manželství uzavřeno), aby mohly být z rozvodu vyvozovány jeho důsledky. Na uznávání rozhodnutí se uplatní různá pravidla v

rámcí EU a mimo EU, kde se kromě Evropského práva uplatní též mezinárodní úmluvy (Haagské úmluvy).

Závěr

Rozvodové řízení probíhající v České republice může být zdlouhavé a složité kvůli jazykové bariéře a nezbytným překladům, avšak v určitém slova smyslu je snazší, neboť není nezbytná předchozí rozluka a náklady na rozvodové řízení jsou obecně nižší, nežli například v jiných Evropských státech.

V červnu 2014, JUDr. Anna van der Weerden

www.ak-vdw.com